

בראשית כה

(יט) וְאֵלֶּה תּוֹלְדֹת יִצְחָק בֶּן אֲבִרְהָם אֲבִרְהָם הוֹלִיד אֶת יִצְחָק : (כ) וַיְהִי יִצְחָק בֶּן אַרְבָּעִים שָׁנָה בְּקָחָתוֹ אֶת רֵבֶקָה בִּתְּוֹאֵל הָאֲרָמִי מִפָּדוֹן אָרֶם אָחוֹת לְבֶן הָאֲרָמִי לוֹ לְאִשָּׁה : (כא) וַיַּעֲתֶר יִצְחָק לִיקְוֹק לְנִכַח אִשְׁתּוֹ כִּי עָקְרָה הוּא וַיַּעֲתֶר לוֹ יְקוֹק וַתַּהַר רֵבֶקָה אִשְׁתּוֹ : (כב) וַיִּתְרַצְצוּ הַבָּנִים בְּקִרְבָּהּ וַתֹּאמֶר אִם כֹּן לִמָּה זֶה אֲנִכִי וַתֵּלֶךְ לִדְרֹשׁ אֶת יְקוֹק : (כג) וַיֹּאמֶר יְקוֹק לָהּ שְׁנֵי <גִּיִּים> גוֹיִם בְּבֶטֶןךָ וְשְׁנֵי לְאֻמִּים מִמֶּעֶיךָ יִפְרְדוּ וְלֹאִם מִלֵּאִם יֵאֻמְצוּ וְרַב יַעֲבֹד צַעִיר :

רשב"ם בראשית פרק כה פסוק כב

לדרוש את י"י - אל הנביאים שבאותן הימים כדכתי' "לדרוש את י"י": "מאתו", ... :

רשב"ם בראשית פרק כה פסוק כג

ויאמר י"י לה - ע"י נביא :

Albert Einstein, Out of My Later Years (1950)

For science can only ascertain what *is*, but not what *should be*, and outside of its domain value judgments of all kinds remain necessary.

אבן עזרא בראשית פרק כה פסוק כב

והיא שאלה לנשים שילדו אם ארע להם ככה, ותאמרנה לא. ...

רש"י בראשית פרק כה פסוק כב

לדרוש את ה' - שיגיד לה מה תהא בסופה :

~ איש המין (species man) מול איש האלוקים ~

R. Soloveichik, Halakhic Man, p. 123-128

Man, in one respect, is a mere random example of the biological species – species man – an image of the universal, a shadow of true existence. In another respect he is a man of God, possessor of an individual existence. The difference between a man who is a mere random example of the biological species and a man of God is that the former is characterized by passivity, the latter by activity and creation. The man who belongs solely to the realm of the universal is passive to an extreme – he creates nothing. The man who has a particular existence of his own is not merely a passive, receptive creature but acts and creates. Action and creation are the true distinguishing marks of authentic existence.

~ אדם-I (איש ההרד) מול אדם-II (איש האמונה) ~

בראשית פרק א

(כו) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ בְּצַלְמֵ אֱלֹהִים בָּרָא אֹתוֹ זָכָר וּנְקֵבָה בָּרָא אֹתָם : (כח) וַיִּבְרַךְ אֹתָם אֱלֹהִים וַיֹּאמֶר לָהֶם אֱלֹהִים פְּרוּ וּרְבוּ וּמְלֵאוּ אֶת הָאָרֶץ וּכְבֹשׁוּ וּרְדוּ בְדִגְתַּת הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּבְכָל חַיָּה הַרְמֻשֹׁת עַל הָאָרֶץ :

בראשית פרק ב

(ז) וַיִּצְרֶה יְקוֹק אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם עֶפְרָ מִן הָאֲדָמָה וַיִּפַּח בְּאַפִּיו נְשִׁמַת חַיִּים וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה : (ח) וַיִּטַּע יְקוֹק אֱלֹהִים גֶּן בְּעֵדֶן מִקְדָּם וַיִּשְׂם שֵׁם אֶת הָאָדָם אֲשֶׁר יָצָר : (טו) ... עֵדֶן לְעַבְדָּהּ וּלְשִׁמְרָהּ :

R. Soloveichik, Reflections of the Rav (Vol. II), p. 36-44

Adam I wants to be a "man", to realize his humanity by being distinguished from the rest of creation, by becoming the master over his own environment. This grants him an honorable status with dignity.

פסחים דף נד עמוד א

דתניא, רבי יוסי אומר : שני דברים עלו במחשבה ליבראות בערב שבת ולא נבראו עד מוצאי שבת, ובמוצאי שבת נתן הקדוש ברוך הוא דיעה באדם הראשון מעין דוגמא של מעלה, והביא שני אבנים וטחנן זו בזו ויצא מהן אור. והביא שתי בהמות והרכיב זו בזו ויצא מהן פרד.

... Adam II aspires, in addition, for the religious experience of sanctity, a sense of communion with the transcendent.

Adam I is interested in just one aspect of reality and asks only one question: "How does the cosmos work?" He is not fascinated by the question [of Adam II]: "why does the cosmos function at all," nor is he interested in "what is its meaning or purpose."

תלמוד בבלי מסכת עבודה זרה דף ב עמוד א

דרש ר' חנינא בר פפא, ואיתימא ר' שמלאי: לעתיד לבא מביא הקדוש ברוך הוא ס"ת [ומניחו] בחיקו, ואומר: למי שעסק בה יבא ויטול שכרו. ... [מיד] נכנסה לפניו מלכות רומי תחלה. ... אמר להם הקב"ה: במאי עסקתם? אומרים לפניו: רבש"ע, הרבה שווקים תקנינו, הרבה מרחצאות עשינו, הרבה כסף וזהב הרבינו, וכולם לא עשינו אלא בשביל ישראל כדי שיתעסקו בתורה. אמר להם הקב"ה: שוטים שבעולם, **כל מה שעשיתם - לצורך עצמכם עשיתם**, תקנתם שווקים להושיב בהן זונות, מרחצאות - לעדן בהן עצמכם, כסף וזהב שלי הוא, ... מיד יצאו בפחי נפש.

~ תומים לא תואמים ~

מלבי"ם ברא' כה: כב יצאו עשו ויעקב להיות דוגמא אל הכלל, זה לעומת החומר וזה לעומת הצורה [הרוח]

בראשית כה

(כד) וַיִּמְלְאוּ יָמֶיהָ לְלֶדֶת וְהָנָה תוֹמִם בְּבֶטֶנָה :

R. Hirsch, (Gen. 25:24), p.424

... they were really identical twins. ... This complete exterior similarity taken together with the complete dissimilarity ... could well have been designed to draw our attention to the fact that the germ of this future dissimilarity lay deep below the surface ...

(כה) וַיֵּצֵא הָרֵאשׁוֹן אֲדָמוֹנִי כְּלוּ פְּאֻדָּתָי שְׁעָר וַיִּקְרְאוּ שְׁמוֹ עֵשָׂו [עשוי ונגמר מפאת חמרו – מלבי"ם]:
(כו) וְאַחֲרָי כֵן יָצָא אַחִיו וַיָּדוּ אַחֲזֵת בְּעֵקֵב עֵשָׂו וַיִּקְרָא שְׁמוֹ יַעֲקֹב וַיִּצְחַק בֶּן שָׁשִׁים שָׁנָה בְּלֶדֶת אֹתָם :
(כז) וַיִּגְדְּלוּ הַנְּעָרִים וַיְהִי עֵשָׂו אִישׁ יָדַע צִיד אִישׁ שָׂדֵה וַיַּעֲקֹב אִישׁ תֵּם יוֹשֵׁב אֶהְלִים : (כח) וַיֵּאָהֵב יִצְחָק אֶת עֵשָׂו כִּי צִיד בְּפִיו וְרִבְקָה אֶהְבֶּת אֶת יַעֲקֹב : (כט) וַיָּזַד יַעֲקֹב נָזִיד וַיִּבֹא עֵשָׂו מִן הַשָּׂדֵה וְהוּא עֵיף : (ל) וַיֹּאמֶר עֵשָׂו אֶל יַעֲקֹב הֲלֵעִיטִנִּי נָא מִן הָאֲדָם הָאֲדָם הִזֶּה כִּי עֵיף אֲנִכִּי עַל כֵּן קָרָא שְׁמוֹ אֲדָם :

בראשית רבה (וילנא) פרשת תולדות פרשה סג סימן יא

"ויזד יעקב נזיד", אמר לו "מה טיבו של נזיד זה?" אמר לו שמת אותו זקן, אמר "באותו הזקן פגעה מדת הדין!?" אמר לו "היין", אמר "אם כן [אין] מתן שכר ו[אין] תחיית המתים."

(לא) וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב מְכָרָה כִּיּוֹם אֶת בְּכֹרְתְךָ לִי : (לב) וַיֹּאמֶר עֵשָׂו הֲנָה אֲנִכִּי הוֹלֵךְ לְמוֹת וְלִמָּחָה זֶה לִי בְּכֹרָה : (לג) וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב הַשְּׂבֻעָה לִי כִּיּוֹם וַיִּשְׁבַּע לוֹ וַיִּמְכֹּר אֶת בְּכֹרְתוֹ לְיַעֲקֹב : (לד) וַיַּעֲקֹב נָתַן לְעֵשָׂו לֶחֶם וַנִּזְיָד עֲדָשִׁים וַיֹּאכַל וַיִּשֶׂת וַיִּקֶּם וַיִּלָּךְ וַיִּבֹז עֵשָׂו אֶת הַבְּכֹרָה : ס

רש"י בראשית כה (לד) ויבז עשו - העיד הכתוב על רשעו שביזה עבודתו של מקום :

רד"ק בראשית כה (לד) ויבז - אפילו לאחר שאכל ושתה לא התחרט ובזה אותה בלבו :

רמב"ן ברא' כה ... אין חפץ בכסילים רק שיאכלו וישתו ויעשו חפצם בעתם, ולא יחושו ליום מחר :

מלבי"ם בראשית פרק כה - בעת שאלך למות למה זה לי בכורה, ר"ל אני איני

מאמין בעה"ב כלל, ודעתי שאלך למות ולא אחיה עוד בעוה"ב, וא"כ למה לי בכורה ...

תורה תמימה בראשית פרק כה

אמר רב נחמן בר יצחק, אם יאמר לך אדם חרבו קסרי וירושלים או ישבו קסרי וירושלים אל תאמין, חרבה קסרי וישבה ירושלים או חרבה ירושלים וישבה קסרי תאמין, שנאמר ולאום מלאום יאמץ [מגילה ו' א'] :

R. Soloveichik, Halakhic Man, p. 125

Species man or man of God, this is the alternative which the Almighty placed before man. If he proves worthy, then he becomes a man of God in all the splendor of his individual existence that cleaves to absolute infinity and the glorious "divine overflow." If he proves unworthy, then he ends up as one more random example of the biological species, a turbid and blurred image of universal existence.